

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL KONKURENCIJOS TARYBOS 2023 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS IR METINIO
ATASKAITŲ RINKINIO PATEIKIMO

2024-04-16 Nr. NV-862

Vilnius

Teikėjas: Konkurencijos taryba (KT).

Pagrindas: Konkurencijos įstatymas - KT kiekvienais metais teikia Seimui ir Vyriausybei KT metinių ataskaitų rinkinį. Atsižvelgiant į tai, siūloma pristatyti KT veiklos rezultatus.

KT veiklos tikslas: siekti, kad KT veikla duotų kuo didesnę naudą vartotojams, stiprinti švietimą konkurencijos srityje ir didinti KT veiklos efektyvumą. Tikslas vertinamas šiuo kriterijumi: *santykiu tarp vidutinės metinės (3 metų) tikėtinės tiesioginės naudos vartotojams ir KT vidutinio metinio (3 metų) biudžeto, vadovaujantis EBPO metodika*. KT siekia, kad metinės vidutinės trejų metų tiesioginės tikėtinės naudos vartotojams ir KT vidutinio metinio trejų metų biudžeto santykis būtų ne mažesnis kaip 5:1, t. y. KT veiklai iš šalies biudžeto skirtas 1 euras atneštų bent 5 eurus tikėtinės naudos. Palyginus KT tikėtiną vidutiniškai per metus atneštą tiesioginę naudą vartotojams 2021–2023 m. laikotarpiu (16,7 mln. Eur) su KT vidutiniu 2021 – 2023 m. metiniu biudžetu (2,8 mln. Eur), matyti, kad tiesioginė KT veiklos atnešama nauda vartotojams KT metinį biudžetą viršijo 5,9 karto. Poveikio vertinimas apima tiesioginę ekonominę naudą vartotojams, atsižvelgus į žalą, kuri būtų buvusi padaryta vartotojams, jei KT nebūtų nutraukusi antikonkurencinių veiksmų arba nebūtų užkirtusi kelio konkurencijos suvaržymams (*pvz., jei nebūtų išaiškintas kartelis arba nebūtų uždrausta probleminė koncentracija, vartotojai būtų mokėję didesnes kainas keletą metų ir pan.*).

KT šviečiamoji veikla:

- parengė atmintinę „Konkurenciją ribojantys susitarimai darbo rinkose“ kurioje pateikė tiek darbuotojams, tiek darbdaviams aktualią informaciją, kokią naudą teikia atvira, konkurencinga darbo rinka bei kodėl darbdaviai neturi tarpusavyje tartis dėl darbuotojų darbo sąlygų;
- papildyta atmintinė „Valstybė versle: kada kyla rizika riboti konkurenciją?“, nurodant praktinius pavyzdžius, kokiais sprendimais valstybės ir savivaldybės institucijos gali pažeisti konkurencijos laisvę. Grėsmė riboti konkurenciją dažniausiai kyla, kai valstybės ar savivaldybės institucijos dalyvauja rinkoje ir privilegijuoja savo įmones, sudaro palankesnes sąlygas rinkos senbuviams, apsunkindamos naujų įmonių patekimą į rinką, riboja rinkoje veikiančių įmonių skaičių, keičia licencijavimo, leidimų ar kitokių teisės verstis ūkine veikla įgijimo tvarką, prižiūri veiklą, kurią vykdo tiek valstybės ar savivaldybės įmonės, tiek privatus verslas, neužtikrina konkurencijos tarp įmonių, tam tikriems ūkio subjektams teikia galimai neteisėtą valstybės pagalbą ir kt.;
- atnaujino Vietos savivaldos įstatymo 56 straipsnio taikymo klausimyną, kuris turėtų padėti savivaldybėms suprasti, ar joms reikia kreiptis į instituciją ir gauti sutikimą dėl naujos ūkinės veiklos vykdymo, ar įgyvendinamos visos sąlygos, reikalingos KT leidimui gauti;
- parengė Nesąžiningos prekybos praktikos vertinimo gaires ir pateikė pagrindinius kriterijus, kuriais remiantis vertinama, ar tiekėjui taikoma apsauga. Gairėse detaliai apžvelgti teisės aktuose nustatyti prekybos tinklų draudžiami veiksmai tiekėjų atžvilgiu, taip pat, remiantis institucijos ir teismų sprendimais, pateikti praktiniai pavyzdžiai bei paaiškinimai;
- parengė išaiškinimus, kaip turėtų bendrauti internetinėse parduotuvėse prekes parduodantys platintojai ir tiekėjai, kad nepažeistų konkurencijos teisės nuostatų, be to, siuntė konkrečioms įmonėms įspėjamuosius raštus, raginančius peržiūrėti produkcijos platinimo internete sutartis ir išvengti galimų pažeidimų;

vedė mokymus daugiau kaip 90 tiekėjų ir juos vienijančioms asociacijoms, kaip atpažinti nesąžiningą prekybos praktiką, taip pat šia tema suteikė per 20 konsultacijų;

KT bylos teismuose: 2023 m. teismuose buvo baigtos 9 bylos, susijusios su apskūstais KT nutarimais dėl įstatymų, kurių laikymosi priežiūrą vykdo institucija, pažeidimų, taip pat – dėl KT procedūrinių

veiksmų teisėtumo ir kitų sprendimų. Teismai visiškai ar iš dalies patvirtino visus 9 KT sprendimus ar prašymus.

KT veiklos prioritetai 2024 metais išlieka tie patys, kaip ir 2023 metais:

1). kurti vertę vartotojams, ypatingą dėmesį skiriant šiems sektoriniams prioritetams: konkurencijos ribojimai darbo rinkoje, sveikatos sektorius (įskaitant farmaciją), mažmeninė prekyba, elektroninė prekyba;

2) užtikrinti profesionalumą vykdant numatytas funkcijas ir ypač – stiprinti pajėgumus, būtinus sektorių prioritetų klausimams nagrinėti, pritraukti ir išlaikyti daugiau profesionalų, gebančių analizuoti įvairias rinkas, spręsti sudėtingus teisinius ir ekonominius klausimus, naudoti modernius darbo metodus ir priemones (*ypač skiriant dėmesį gebėjimų stiprinimui, metodų ir priemonių tobulinimui informacinių technologijų srityje*);

3) bendradarbiauti su žiniasklaida nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, plėtoti dialogą su akademinė bendruomene, verslu, viešojo administravimo subjektais ir visuomene, stiprinti ryšius su tarptautiniais partneriais ir aktyviai įsitraukti į su konkurencijos politikos įgyvendinimu susijusias ES teisėkūros iniciatyvas. Bendradarbiavimas ypatingai svarbus siekiant atsižvelgti į iššūkius skaitmeniniame amžiuje, kurių sprendimas reikalauja geriausios tarptautinės praktikos įvertinimo, bendradarbiavimo tarptautiniu ir nacionaliniu mastu su tarptautinėmis, akademinėmis ir valstybės institucijomis ir organizacijomis (ypač – tęsiant tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Viešųjų pirkimų tarnyba, Specialiųjų tyrimų tarnyba ir Valstybės kontrole).

KT finansavimas:

•KT patvirtinti asignavimai sudarė 2 905 tūkst. Eur. Asignavimų planas 2023 m., įskaitant viršplanines biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, siekė 3 438 tūkst. Eur. Per 2023 m. ūkio subjektai už koncentracijų nagrinėjimą iš viso sumokėjo 718,2 tūkst. Eur, o KT už išnagrinėtas koncentracijas į valstybės išdą pervedė 650,4 tūkst. Eur, kurios Biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka priskiriamos KT planinėms ar viršplaninėms pajamų įmokoms;

•2023 m., palyginti su 2022 m., KT asignavimai valstybės biudžeto lėšomis kartu su viršplaninėmis įmokomis didėjo 13,8 proc. (2022 m., palyginti su 2021 m., – 11,9 proc.). 2023 m. patvirtintų ir viršplaninių įmokų panaudojimas: darbo užmokestis ir darbdavių socialinė parama (2 506 828 Eur), socialinio draudimo įmokos (35 856 Eur), kvalifikacijos kėlimas (43 885 Eur), komandiruotės ir transportas (68 497 Eur), dotacijos savivaldybėms (34 614 Eur), materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimas (184 848 Eur), komunalinės paslaugos (25 845 Eur), kitos prekės ir paslaugos (191 959 Eur), ilgalaikio materialiojo turto nuoma (49 969 Eur).

Dalykinio vertinimo išvada: klausimą aptarus 2024 m. balandžio 16 d. tarpinstituciniame pasitarime, siūlytina Ataskaitą teikti Vyriausybės pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas